

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Compendium memorandorum vires naturales et commoda comprehendens a Plinio data

Duval, Robert

[Paris], zwischen 8. Mai und 20. Nov. 1500

Liber xxx [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-293518](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293518)

ex aceto. Melius cum felle caprino aut bubulo. aut testudinis marine. Vetusior anno eadem mēbrana non prodest. nec imbre perfusa: vt aliqui putant. Auribus prodest grilus cum sua terra effossus & ilitus. Ventris gallinaceorū membrana: que abici solet inueterata & in vino trita: auribus purulentis calida infundit. Galinarum quoq; adeps. Mel vtilissimuz auribus quoq; est in quo apes emortue sunt. Parotidas cōprimit columbinum sterco. vel per se vel cum farina hordeacea aut auenacea. Noctueq; cerebrum vel iecur cū oleo infusum auricule aut parotide. Multipeda cum resine parte tertia ilita. Grili siue iliti siue alligati.

Finit liber viceſimus nonus.

Liber .xxx. De origine & improbatione magice & quibusdam mirandis, & medicinis aliis:

Capitulum primum. De origine artis magice quando & aquis inceptis.

M Agicas vanitates sepius quidem antecedentis temporis parte: vbi cūq; cause locusq; poscebant coarguimus. De tegemus nunc etiam in paucis. tamē res digna est de qua plura dicantur: vel eo ipso quo fraudulentissima arcium: plurimū in toto terrarum orbe plurimusq; seculis valuit. Auctoritatem ei maximam fuisse nemo miratur: quādoquidē sola artiū tres alias imperiosissimas humane mētis complexa: in vnā se redegit. Nam tam primū e medicina nemo dubitat. ac specie salutari irrepsisse velut altiore sanctiorēq; q̄ medicinam. Ita blandissimis desideratissimisq; promissis: addidisse vires religionis: ad quas maxie etiānum caligat humanum genus. Atq; vt hoc quoq; suggesserit miscuisse artes mathematicas: nullo non auido futura de se sciēdi. atq; ea e celo verissime peti credente. Ita possessis hominuz sensibus triplici vinculo: intantum fastigii adoleuit: vt hodieq; in magna parte gentium preualeat. Et in oriēte regum regibus imperet. Sine dubio illic orta in perside a zoroastre: vt inter auctores cōuenit. Sed ytrū vnus hic tantum fuerit an postea & alius: non satis

constat. Vitæ centena nullia versusum azoroastre condita indici
bus quoque voluminum eius positis explanauit: etiam preceptorē
a quo se institutum diceret tradidit degonacem.

degonacem.

Hostanes ad rabiem non auiditatem modo sciētie eius: grecorū
populos egit. Certe pitagoras / empedocles / plato ad hanc discen
dam nauigaueret: exiliis potius quā peregrinationibus susceptis, hāc
reuerſi p̄dicauerē. Hanc in archanis habuere. Est & alia magices
factio a moſe etiā um & latopea iudeis pendēs, sed multis millib⁹
annorum post zoroastrem. Nemo dubitet orbē terrarū peragrauit.

Moyſes.

Extant itaque & apud itales vestigia eius: in. xii. tabulis no
stris aliisq; argumētis que priori volumine exposui, vii. clvii. vrbis
anno: senatus consultū factū est: ne homo immolare palamq; in
tempus siluit: sacri p̄digiōsi celebratio. Gallias vtiq; possedit: &
quidem ad nostrā memoriā, Namq; tiberi cesaris principatus sus
tulit druidas eorū. Et hoc genus vatū medicorumq;. Quid ego me
morem artem oceanū quoq; transgressam: & ad nature inane peru
ectam in britaniā: que hodie eam attonite celebrat tantis cerimo
niis: vt dedisse persis videri possit. Adeo ista toto mundo consen
sere: quā discordi & sibi ignoto. Non satis estimari potest quā ro
manis debeatur: qui sustulere monstra: in quibus hominem occi
dere religiosum erat: mandī etiam saluberrimum.

Ca. ii. improbatio artis per neronem

Amq; ea que a spheris & ex aere & stellis: & lucernis: &
peluib⁹ securibusq; dāna p̄mittit: preterea ymbrarū vi
rorumq; colloquia. Que omnia etate nostra nero princeps vana fal
saq; cōperit. Quippe non cithare tragici cantus libido illi maior
fuit. fortuna rerum humarū summa gestiente in profundis animi
vitiis: primumq; imperare diis cōcupiuit. nec vnq; generosius va
luit. Nemo vnq; vlli artium validius fauit. Ad hec non opes illi de
fuere. non vires non descendī ingeniū. aliaq; non patiente mūdo

Dies eligere certos liberū illi erat. Pecudes quibus non nisi ates
color facile. Nam hominē immolare etiam gratissimum. Magus
ad eū mitridates: magos secū adduxerat. Magis etiā cenis eū inuis
tauerat. nō tñ cū regnū ei daret: hāc accipere artē ab eo valuit.

Prouide autem ita persuasum sit instabilem irratam inane esse:
habentem tamen quasdam veritatis ymbras. sed in his veneficas
artes pollere non magicas.

Ca. iii. medicine contra dentes Et
ad faciem expolliendam,

Dentifricium fit ex caninis dēribus. Cinis e murino fimo inditus:

vel iecur lacertorum. Anguinū cor si mordeat aut alliget̃ efficac̃
habetur. Sunt qui mures bis in mēse iubeāt mandī: doloresq; ita ca
ueri Vermes decocti in oleo terreni infusiq; auricule cufus e par
te doleant: prestant iuuamentū. Eorū dā cinis exelis dentibns con
fectus: e facili cadere eos cogit. Integros dolentes ilitus iuuat. Cō
buri autem oportet in testa.

Arenule que inueniuntur in cornibus coclearū: cauis dentibus in
dite: statim liberant dolore Coclearum inamūm cinis cum mirra
prodest gingiuis. Serpentis cum sale in olla exulte cinis cum rosa
ceo: in contrariam aurem infusus.

Precipue faciē purgat atq; erugat cigni adeps. Stigmata delentur *fanes*
colūbino fimo ex aceto Vua & faucū dolor mitigat̃ fimo agnoz
priusq; herbā attingit in vmbra arefacto. Tonfilas & fauces lactis
ouilis gargarisatio adiuuat Multipedia quoq; trita. Fimū colum
binum cū passo gargarisatū: etiam cum fico arida imposītū extrat̃
asperitate faucū & distillationē leniunt. Coclee coqui debēt in la
cte. dēptoq; tm̃ terreno cōteri: & in passo dari potui. Lenit & gril^o
infricatus. Aut si quis manibus quibus eū cōtriuerit: tōsilas attin
gat. Angūis felle anserino cū elaterio & melle citissime succurri
tur. Cerebro noctue. cinere irūdinis ex aqua calida potō. Huius
medicīne auctor est ouidius poeta. Sed efficaciores ad oia q̃ ex hirū
dinibus mōstrant̃: pulli siluestriū. Multo tm̃ efficacissime ripariarū
pulli. Multi cuiuscūq; irūdinis pullū edendū censent: vt toto an
no nō metuat̃ id malū. Strāgulatos cū sanguine cōburunt in vase.
& cinerem cum pane aut potu dant.

Ne sint sint malle hirsute: formicarum ona pueris infricata pre
stant. Itē māgonibus vt lanugo tardior sit pubescentiū: sanguine e
testiculis agnorū qui castrant̃. Precordia vocamus vno noie: exta
in hoīe: quorū & dolore cuiuscūq; ptis si catulus lactens admouea
tur: apprimatq; his ptibus: transire in eum morbus dicitur

Pulmonum vitis medentur & mures: maxime affricani detra
cta cute: in oleo & sale decocti atq; in cibo sumpti. Eadē res & pu
ruleutis & cruētis excreationibus medet̃. Precipue vero Cocleariū
cibus stomacho In aqua eas subferuefieri intacto corpe eaz̃ oport
tet. Mox in pruna torrerī nichil addito: atq; ita e vino garoq; sumi
p̃cipue affricanas. Nuper hoc cōpertū plurimis p̃desse. Id quoq;
obseruat̃ vt numero impari sumāt. Profunt & sanguinem excrean
tibus dempta testa: trite aque potu. Gallinaceorum ventris mem
brana inueterata & inspersa potioni: distillationes pectoris & hu
midam tussim vel recens tosta leuit.

Coclee crude trite cum aque tepide ciathis tribus: si sorbeantur tuf-
sim sedant, Distillationes sedat & canina cutis culibet digito circū
data. Coclee in cibos his quos linquit animus: aut quorum alie
natur mens: aut quibus vertigines fiunt: ex passi cyathis tribus sin-
gule contrite cum sua testa: & calefacte in potu date: diebus pluri-
mum nouem. Aliqui singulas prima die dedere, sequenti binas
tertia ternas, quarto duas, quinto vnam, Sic & suspiria emendat,
et vomicas. Pecudis lien recens magicis preceptis super lienē
dolentem extenditur: dicente eo qui medeatur: lieni se remedium
facere.

Dissentericos recreant femina pecudum decocta cum lini semine a
qua pota. Caseus ouilus vetus, Seuum ouium decoctum in vino au-
stero, Hoc & ileo medetur: & tussi veteri. Ius e gallinaceo ifde
medetur, Sed veteris gallinacei vehementius Salsum ius aluum
cit, Membrana gallinarum tosta & data in oleo & sale: celiacorum
dolores mulcet, Abstinere autēni frugibus ante: & gallinam & ho-
minem oportet, Fimum columbinum tostum potumq; Caro pa-
lumbi aceto decocta: dissentericis & celiacis medetur. Item me-
detur mel in quo sunt apes immortue decoctum, Resistit & coclea
in suspiriosis, Gallinaceorum ie cur assum: ventriculi membra-
na que abici solet inueterata: ammixto papaueris succo, Alii recē-
tem torrent ex vino bibendam, Ius perdicum & per se ventricu-
lus contritus ex vino nigro, Lien pecudis tostus & in fimo tritus,
Fimum columbinum cum felle ilitum, Ossifragi venter arca-
ctus & potus: his qui cibos non conficiunt vtilissimus, Vel si ma-
nu tantum teneant capientes cibum, Quidam adalligant ex
hoc causa: sed continuare non debent, maciem enim facit, Infla-
tionem discutit coclearum cibis, Tormina sanat lien ouis-
um tostus: atq; e vino potus, Quod traditur in torminibus mi-
rum est: anate apposita ventri transire morbum: anatemq; emo-
ri, Tormina & melle curantur: in quo sint apes immortue de-
cocto.

Vnum est ossifrago intestinum mirabili natura omnia deuorata cō-
ficiendi, Huius partem extremam adalligatam: prodesse contra
colon constat, Iubent vermes terrenos bibi ex vino aut passo
ad comminuendos calculos, Vel cocleas decoctas vti suspirios-
fis, Eadem exemptis testis tritisq; tres in vini Cyathis bibi, Se-
quenti die duas, tertia die vnam: vt silicidia vrine emendent,

Testarum vero inanium cineres ad calculos pellendos, Item
membranam e ventriculo gallinacei aridam, vel si rectus tostam,

Fel canis nigri masculi amuletum esse magi dicunt domus totius. Suffite eo purificate ve: contra mala omnia medicamenta.

Item sanguine canis resparsis parietibus: genitalq; eius sub lime defosso. Cuculo miraculum est: quo quis loco primum alitem audiat: si dexter pes circumscribatur: ac vestigium id defodia tot: non gigni pulices vbi cumq; spargatur.

Prisin sensientibus lacertam viridem coctam in vini cyathis tribus ad cyathum vnum, singulis coclearibus sumptis per dies donec conualescant. Coclearum cinerem potum in vino.

Vulnera recentia cōglutinant vermes terreni, adeo vt nervos quoq; abscissos ilitis solidari infra septimum diem: democritus persuaserit. Itaq; in melle seruandos censet. Cinis eorum margines duriores absumit vlcera: cum pice liquida. Quidam arefactis in sole ad vulnera ex aceto vtuntur, nec soluunt nisi biduo intermissis.

Eadem ratio & terrenarum coclearum est: que tuse & impositae recentia vulnera conglutinant. He cum testis suis tuse: cu; mirra & tbure: etiam precisos nervos sanare dicuntur. Dracorum quoq; adeps siccatus magnopere prodest. Item gallinacei cerebrum recentibus plagis sale viperino in cibo sumpto. Tradunt & vlcera tractabiliora fieri & sanari celerius.

Antonius musa medicus cum incidisset insanabilia vlcera: viperas edendas dabat miraq; celeritate persanabat. Verberum vulnera atq; vibices: pellibus ouium recentibus obliterantur.

Capitulum quartum Ad muliebria mala medenda.

Anguium senectus adalligata lumbis, facilem partum facit. Proctinus a puerperio remouenda. Dant & in vino bibendum cum thure. Penna vulturina subiecta pedibus: adiuuat perturientes.

Ca. v. Promiscue medicine. Et
Que venerem arceant & excitent:
et que ebrietatem impediunt.

Capilli ne canescant vermium terrestrium cinere prestari admixto oleo. Ad dentionem cerebrum pecoris vtilissimum.

Vrina infantium cohibetur: muribus elixis in cibo datis.

Somnum arcet vespertilionis caput aridum adalligatum

In vrina virili lacerta necata: venerem eius qui fecerit cohibet.

Nam inter amatoria esse magi dicunt. Inhibet & fimum coclee & columbinum cum oleo & vino potum;

Gallinacci dexter testis cum arietina pelle: adalligatus venerē excitat Qui in vrinam canis suam ingesserit: dicitur fieri ad venerem pigrior. Membrana senectutis anguim triduo inhibet. Ac serū exempto caseo cum modico sale. Mustele cinis si detur in ossa galinaceis pullis & colūbinis: tutos esse a mustelis. Ebrietatem arietum pecudum assus pulmo presumpus. Hirundinis rostri cinis cum mirra tritus: & in vino quod bibatur inspersus: securos prestabit a temulentia. Hoc inuenit horus assirorum rex.

Hory

Capitulum. vi. De miraculis quarūdam bestiarum.

Eligua miracula ex his dicemus Eos qui arborarii pici rostrum habeant: & mella eximant: ab apibus non attingi.

Porcos sequi eos a quibus cerebrū corui acceperint in offa. Pulverem in quo se mula volitauerit corpori aspersum: mitigare ardores amoris. Sorices fugari si vnus castratus emittatur. Anguina pelle & felle & farre cum serpilo contrito vno die: deiescitq; in fauces boum vna maturescit: toto anno eos valere. Pulvere vestigio anguim collecto sparsas apes in aluuario reuertit.

Arietis dextro teste preligato: oues tantum gigni. Non laceſſere villo labore eos qui neruos ex alis & cruribus gruū habeāt. Mulas non calcitrare cum vinum biberint. Vngulas tantū mularū repertas: neq; aliam vllam materiā que nō petroderetur a veneno figis aque: cum id dandum alexandro magno: magna aristotelis infamia excogitatum.

Iber. xxxi: Agit de aquis & aquatilibus remedijsq; ex eis.

Capitulum primum. De laude aque.

Aque elementū ceteris omnibus imperat. Terras deuorat. Aque flamas necant. standūt in sublime. & celū quoq; sibi vendicāt. Ac nubium obtentu: vitalē spiritum strangulāt. Que causa fulmina edidit ipso sibi discordate mundo. Quid esse mirabilius potest aquis ipsi in celo stantibus? At ille ceu parum sit in tantam venire altitudinem rapiunt eo secum piscium examina. Sepe etiā lapides subuehunt portantes aliena pondera. Omnis terre vires aquarum esse beneficii.

Ca. ii. De differentia aquarum. medicinis eorū & obseruationibus.